# Lisäselvitys asiaan KAA 5/2019 vp

## Pakolaisaseman/toissijaisen suojeluaseman peruuttamiseen liittyvä menettely

Ulkomaalaislain (UlkL) 108 §:n mukaan pakolaisasema tai toissijainen suojeluasema peruutetaan, jos:

- hakija on kansainvälistä suojelua hakiessaan antanut tietoisesti vääriä tietoja, jotka ovat vaikuttaneet päätöksen lopputulokseen;
- hakija on kansainvälistä suojelua hakiessaan salannut sellaisen seikan, joka olisi vaikuttanut päätöksen lopputulokseen; tai
- turvapaikka olisi pitänyt jättää 87 §:n 2-4 momentin nojalla antamatta tai oleskelulupa 88 §:n 2 momentin nojalla myöntämättä.

Pakolaisaseman ja toissijaisen suojeluaseman peruuttamista harkittaessa tulee suorittaa yksilöllinen tutkinta.

Kansainvälisen suojelun aseman peruuttaminen tulee siis kysymykseen tilanteissa, joissa asemaa ei olisi alun perin pitänyt lainkaan myöntää, jos kaikki seikat olisivat tuolloin olleet tiedossa.

Esiharkinta kansainvälisen suojelun aseman peruuttamisen osalta tulee käytännössä kyseeseen, mikäli:

- asiakkaan epäillään antaneen aiemmin vääriä tietoja henkilöllisyydestään tai kotipaikastaan, mikäli tällä on ollut merkitystä aseman myöntämiselle.
- asiakkaan voidaan epäillä antaneen vääriä tietoja hakemuksen perusteita tai salanneen päätökseen vaikuttaneita seikkoja perusteita koskien.
- asiakas on antanut vääriä tietoja tai jättänyt kertomatta jossakin toisessa, turvallisessa, valtiossa hänelle myönnetystä asemasta tai oleskeluoikeudesta.
- asiakkaan kohdalla on myöhemmin tullut tietoon seikkoja mahdollisen poissuljentaperusteen olemassa olosta tilanteessa, jossa asema on hänelle myönnetty.

Perheenjäsenten asema otetaan harkittavaksi heille myönnetyn aseman perustuessa pakolaisen tai toissijaisen suojeluaseman omaavan asiakkaan asemaan.

Kyseessä on viranomaisaloitteinen asia; viitteen havainnut viranomainen on yhteydessä Maahanmuuttovirastoon, joka selvittää asian. Viitteitä voi ilmetä muiden prosessien yhteydessä, esimerkiksi jatkolupahakemus tai muu oleskelulupahakemus (kuten perhesidehakemus), muukalaispassi- tai pakolaisen matkustusasiakirjahakemus tai kansalaisuushakemus. Turvapaikkayksikön Kainuun tulosalueelle tulee runsaasti muiden lupa-asioiden, rikosasian, muun poliisitoiminnan tai rajavalvonnan yhteydessä tai edustustoissa tehtyjä havaintoja mahdollisista kv. suojelun uudelleen tarkastelun perusteista. Tyypillisiä peruuttamisviitteitä ovat esim. väärän kansalaisuuden tai hakemusperusteen ilmitulo luvan myöntämisen jälkeen.

Näiden ja mahdollisten ilmiantojen myötä virastolle voi tulla uutta näyttöä, jonka perusteella voidaan epäillä, että asiakas on jättänyt jotain merkityksellistä kertomatta, antanut virheellisiä tietoja tai nousee epäily poissuljentaperusteen olemassaolosta. Kainuun tulosalueen esiharkintatiimi ottaa asian selvitettäväkseen, samalla katsotaan mitä muita asioita asiakkaalla on mahdollisesti vireillä. Jos asiaa ei oteta käsittelyyn, tehdään asiassa raukeamispäätös, joka on lähinnä tekninen tapa dokumentoida saatu havainto ja sen käsittelyn lopputulos. Mikäli asia päätetään ottaa käsittelyyn, tarkastetaan asiakkaan lupahistoria ja perheenjäsentiedot, avataan tarvittavat diaarit UMA-järjestelmään ja tilataan tarvittavat asiakirjat.

Asiakasta kuullaan joko kirjallisessa menettelyssä tai puhuttelussa, jossa hän saa antaa oman selityksensä asiaan. Käsiteltäväksi otettavista tapauksista enemmistö hoidetaan kirjallisessa menettelyssä, erityisesti silloin, kun lakkauttamisella ei olisi vaikutusta henkilön oleskeluoikeuteen. Puhutteluun menevät haastavammat tapaukset, joissa joudutaan usein kuulemaan samalla myös oleskeluedellytyksistä ja karkottamisesta. Kirjallisessa menettelyssä asiakasta kuullaan laajasti ja häneltä tiedustellaan myös hänen näkemystään ja perusteluja puhuttelutarpeelle. Tapauksissa, joissa kirjallisen vastauksen perusteella on tarve selvittää asiaa vielä tarkemmin, voidaan pitää lisäksi puhuttelu. Puhuttelun suorittaa tulosalueen ylitarkastaja, joka on erikoistunut lakkauttamis- ja peruuttamisasioihin. Asiakkaan ollessa ulkomailla esim. edustustossa, tehdään kuuleminen ja päätöksen tiedoksi antaminen lähetystön toimesta. Puhuttelupöytäkirjapohja kysymyksineen toimitetaan tällöin Maahanmuuttovirastosta edustustoon. Kuulemismenettely on vuosien saatossa hioutunut ja vastaa menettelydirektiiviä, jossa vaihtoehtoina on joko kirjallinen menettely tai turvapaikkapuhuttelu.

Mikäli selvittämisen jälkeen päädytään peruuttamiseen, määräaikainen ja pysyvä oleskelulupa voidaan peruuttaa ja henkilö karkottaa ja määrätä maahantulokieltoon, koska hänellä ei enää ole oleskeluoikeutta. On myös tilanteita, missä asiakas menettää kv. suojelustatuksensa siihen liittyvine oikeuksineen, mutta hän saa jäädä Suomeen jonkin toisen oleskeluluvan perusteella. Koska asiakkaiden tilanteet ovat moninaisia, jokaisessa tapauksessa suoritetaan yksilöllinen harkinta kaikki olosuhteet huomioiden.

Peruuttamismenettely etenee saman vakiintuneen menettelyn mukaan perusteesta riippumatta. Edellä todettu koskee siis myös tilanteita, joissa peruuttamista harkitaan turvapaikkamenettelyssä annettujen väärien tietojen vuoksi.